

Megjelenik hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre	10 lrt.	o. 6.
Félévre	5	50 kr.
Évnyelvre	3	" "
Egy óra	1	" "

Szerkesztői szállás:

belső tordautca 122 szám.

Kiadó hivatal:

középutca Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:

5t hasábos garmond sorát 1-ször 7 kr. 2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22.) Haasenstein és Voglernél (Neuer Markt 11 szám.) Pesten: Zeisler M. (Király utca 60 sz.)

Nyilvántartási cikke

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál letetik.

Eredeti távsürgöny.

Feladatot Pesten július 18-án este 8 órakor. Megérkezett Kolozsvárra jul. 19-én éjjel 1 órakor.

Franciaország eddig még nem küldötte el a formális hadizenetet Poroszországnak, de percenkint várják azt. A határokat maig egyik fél sem lépte át. Az osztrák-magyar állam semleges, habár figyelő állást foglaland el.

Az új-balközép diplomatája.

(Brrr.) Európa művelt népeit nagy aggodalommal tölti el a hohenzollerni herceg spanyol trónjelöltségből származott barczias izgatottság, mely az európai, hatalmi egyensúly megzavarása miatt, Francia- és Poroszország végzetes üsszelitkezésével fenyegeti a civilizált világot. Majd a béke fennmaradásának lehetőségéről, majd a háború kikerülhetlen voltáról szólnak *) a sűrűn érkező táviratok. A dolgok ily állapotában maga helyén valának a magyar parlamentben tett interpellációk. Hanem az új-balközép vezére itt és ebben is — szokása szerint — túl lőtt a célzon.

Azt kérdezte a magyar miniszterelnöktől: „1) Mit tud az alkürről, mely a spanyol trónkérdésben a bécsi s a párisi udvarok közt foly, vagy már meg is kötött? 2) Minő mértékben járul hozzá a mi kormányunk a bécsi udvar illető határozataihoz, melyeknek eredménye oly végzetleges lehet Magyarországra? 3) Minő biztosítékokkal bír a magyar kormány az iránt, hogy vagyonsul s vértünk nem fog az országgyűlés tudta s beleegyezése nélkül a háború kockájára tétetni?”

Horn képviselő e kérdéseit indokoló beszédeben — bár enmaga is a külügyi kérdésben interpellált — azt mondá, hogy „a kiegyezés értelmében csak a delegációk vitathatják sajátképen a nemzetközi kérdéseket.“ Erre, mielőtt a Deák pártból valaki felszólalhatott volna, az ő-balközép vezére Ghycoz Kálmán adta meg az illő választ, fi gyelmeztevény Horn Edét az 1867. évi XII. t. cz. 8. §-ra, mely szerint „az ily nagy fontosságú diplomatiai kérdések — melyet t. i. Horn megemlített — úgy szüntén a háború és béke kérdései és azoknak tárgyalása, törvény szerint ezen házat megilleti.“ Ezt a czáfoló, törvényrútsítást nemcsak az új-balközép, hanem mindazok tudomásul vehetik, kik azt állítják, hogy Magyarországnak, a kiegyezés alapján mi befolyása sincs a külügyek mikéanti vezetésére — csak az 1867. XII. t. czikk 8. §-át kell fölke-reseink.

Még bővebb felvilágosítást adott a miniszterelnöknek az interpellációra — következő napon (július 14-én), adott felelete. E szerint: 1) a Horn által említett alkü nem létezett és nem létezik; 2) „a közös külügyminiszterium csak a két kormányval egyetértéssel intézkedik ily nagyfontosságú kérdésben.“ — e kijelentést a képviselőház „általános helyesléssel“ fogadta; és 3) ezen egyetértésben fekszik azon garancia, mely Horn képviselőt is ki fogja talán elégitni, miután a külügyminiszterium ezentúl is a magyar kormányval egyetértésben fog e kérdésben működni.

Andrássy gróf az eddigi és ezutáni közös működés irányát is jelzé. Célja: „a béke fenn tartása;“ ha sikerül, ebben „nem csekély érdeme leendő“ a mi közös miniszteriumunknak. Mert „azon szempontból indult ki, hogy Ausztria és Magyarország ezen felmerült kérdésben csak a béke fenntartása szempontjából van érdekelve; ugy Berlinben, mint Párisban és Madridban kizárólagosan ezen irányban hatott;“ s végül, hogy e „mostani állásban található azon irány is, melyet továbbra követni szándékozik.“ A közös külügyminiszterium az okmányok lehető teljes közlése által gondoskodni fog arról, hogy a közvélemény magát folytonosan és hitelesen tájékozhassa.

A képviselőház a miniszterelnök feleletét tudomásul vette, tehát megnyugodott benne.

A „Pest Lloyd“ jeles publicistája, — ma id. szerkesztője, (H.), feltalálván a miniszterelnök feleletében azt, hogy Beust gróf buzgón működik, minden irányban, a béke érdekében és pedig a magyar kormányval teljes egyetértésben,

*) Franciaország, a táviratok szerint, már megizente a háború Poroszországnak. Szerk.

s így „a szabad kéz és neutralitás politikáját“ követi, — teljesen meg van azzal elégedve; az irány általánosságban jelezve van benne, ugymond — biztos részletekkel jelenleg nem is szolgáltatót.

Maga az „Ellenőr“ így ir Andrássy gróf feleletéről: „e részben nem mondott egy cseppel sem kevesebbet azon semminél (1), melylyel tractáltak az angol parlament is“ — és tovább: „gróf Andrássy értesítései sem érnek többet, mint a Gladstone úréi.“ Már ha ennyit érnek, még az „Ellenőr“ szerint is, akkor csak beérhetjük mi is azon koszital, melyet, az ellenzék által annyiszor idézett hatalmas angol parlament sem útasit vissza, ő tudja miért, a minthogy nálunk is tudják, miért nem cselekszenek másként.

Hanem az új-balközép diplomatája nem elégedett meg a válaszzsal. Ő a magyar miniszterelnöktől arra nézve akart „biztosítékot“ nyerni, hogy háború semmi esetre sem lesz; „hogy a bécsi kormány semmi esetre hozzá nem járul“ a háborúhoz. Tehát Horn úr körülbelől azt a politikát ajánlja Ausztria-Magyarországnak: el ne sülse a puskáját még azon esetre sem, ha, az emsi csokolózás következtében, netalán Oroszország is Poroszország mellé állana, Franciaország ellen; hisz mi kár is bálna az osztrák magyar birodalomra abból, ha üsszetett kezekkel nézné a porosz orosz világalalom létrejvetelét?!

Avagy akkora hatalmat tulajdonít Horn képviselő Beust föllépésének a béke mellett és a mindenároni neutralitás proclamálásának, hogy ez a francia porosz háborút absolute lehetlenné tenné?! En azt hiszem, hogy a békét óhajtó, s e mellett buzgalkodó, de a szabad cselekvést fenntartó politika ez irányban is nagyobb hatással lesz, többet nyom a latban az európai béke fenntartása mellett.

Különbön Horn magával a képviselőház magatartásával sincs e kérdésben megelégedve; mert hát nem fogta fel az új-balközép vezérének azon intenióját, hogy „az interpelláció tulajdonkép alkalmat akart nyújtani a törvényhozásnak annak manifestálására,“ hogy „Magyarország a kitörhető háborúban nem akar részt venni.“ (Lásd „Nr. Fr. Lloyd“ 44. számú főczikkét.)

Szerintem az a kérdés: megette-e az új-balközép maga ezt a nevezetes manifestációt?! Ha nem, akkor miért korholja Horn az egész képviselőházat, midőn saját pártja közt sem tud fogylmet tartani?!

A beszéd vége is az, hogy Horn igazoltatása előtt interpellálván, nemcsak azt mutatta meg, hogy a parlamenti szokásokra nem sokat ad, s a szerénységnek sem barátja, de bebizonyította azt is, hogy a kormányképes (1) új-balközép többsége jutása esetre sem tarthatja magának a külügyi tárazát: — non omnia possumus omnes. Azonban a félreismeret par excellence diplomaták vigasztalhatják magukat Sieyes-nek egykoron a „tiers etat“ ról mondott szavaival: „a present rien, mais il sera tout.“

Fa-drágaság és roszt út.

— Általános a panasz a fa drágasága miatt. E tekintetben a legnagyobb városokat rohamléptekkel éri el Kolozsvár.

Pedig e bajon valamit segíteni, nem tartozik a lehetetlenségek közé.

Kolozsvártól nem messze, északra terül el egy erdő borította vidék, az ugynevezett „Erdőhát“, fáját azonban igen ritkán látják a kolozsvári piacpon. Hogy miért, mindenki tudja, ki az utak legroszabbikán, Kolozsvárnak Kajántó felé vezető útján valaha végig utazott. Ez az útvonal az, hol a kérdéses vidék a várossal közlekedni szokott. Ritka eset ez. Csak hosszas növény-életet irtó szárazság után történhetik meg néha néha. Őszszel, tavasszal s gyenge télen nincs igazolvó marha, mely a kolozsvári határon levő út feneketlen sártengeréből kivonszolni bírná a szekeret.

Nem csuda hát, hogy oly méreg drágán vásároljuk a fát.

Dobokamegye, melynek az említett erdős vidék nagy részét foglalja el Kolozsmegye határáig olyan útát csináltatott, melyet jóságra egy államút sem mul felül; Kolozsmegye, bár legkevésbé áll érdekében, hasonlóan épített, kövezett s folytonosan épít az említett nélkülözhetlen vonalon; egyedül Kolozsvár, melynek ez leginkább állana érdekében, hagyja körülbelől egy mértföldes útját járhatlan állapotban, óriási gubbenőkek, kilyukatott hidakkal.

Néhány évvel ezelőt városunk is meg-

pendíté ez eszmét, s magát a két megyével érintkezésbe téve, hozzáfogott az út kijelöléséhez; a kiépítést azonban, mint tudjuk, magán érdekek meggátolták.

Nem czéлом hosszason bizonyítgatni a felhozott vonal kiépítésének szükségét, mert nem hiszem, hogy legyen valaki, ki azt kétségbe vonná. Óhajandó lenne azonban, hogy képviselőtestületünk hányja-vesse meg egy kissé az ügyet, s tanácskozásának eredményül nemsokára járható útát mutasson fel Kajántó felé.

Hogy Kolozsvár maga a megyék segélye nélkül meg nem csinálhatja, arról meg vagyok győződve; de az is bizonyos, hogy ha a város a két megyétől kérendő segélyért méltányos kárpótlást nyújt, rövid időn a kajántói út is megszűnik az utak monstruma, s az útasok réme lenni.

Igaz, hogy a kiadások rovata ez által szaporodnék; de igaz az is, hogy ennél hasznosabb, közérdekebb kiadást tenni nem lehet; aztán az e végre teendő költségek feltűnő nagy összegre már csak azért sem rughat, mert ezen út kiépítése Dobokamegyének is érdekében áll s így a terhek megszűnik.

Rannicher beszéde a municipiumok szervezése tárgyában.

Pest, július 14-én, 1870.

Azon nagy hü-bó után, melylyel némely pesti, bécsi és szebeni német lapok hirdették Rannicher képviselőnek az osztályülésekben való föllépését, tudni lehetett, hogy Rannicher Jakab úr, Mocsosny és Hoffmann uraktól messze hátra nem maradhat, s el nem mulaszthatja, hogy az általános vita alkalmával a miniszterialis törvényjavaslatot töle kitelhetőleg meg ne támadja.

Rannicher Jakab 1863/4 ben is államhivatalnok volt, s most is az, sőt hivatalos állása ma te kintélyesebb, mint volt akkor; a különbség csak az, hogy akkor a Schmerling Reichenstein féle kormány centralistico germanisticus terveinek hü nap-ezamosa volt, mert czélja nekie is az volt, a mi említett vezéreinek, t. i. egy centralisált és germanisált öszbirodalom és így Magyarország eldarabolt részeinek az öszbirodalomba való bele illesztése, míg ma a magyar kormány léptét tán épen azért nem támogatja, mert azok a magyar korona területi épségének fenntartására irányulnak. Szóval, Rannicher az akkori kormány terveinek előharcosa volt, a mostaninak ellenese.

De talán igaztalanok is vagyunk irányában, mert hiszen ő beszédeben Magyarországot hazájának nevezi, s Széchenyi, Szalay és Deák Ferencz szavait idézi.

Örvendünk, ha Rannicher úr valahára maga is elősmeri Magyarország állami jogait; de megvalljuk, jobb szeretnők volna, ha őt már a kiegyezkedés előtt, mielőtt a magyar miniszterium kinevezetett, s mielőtt az unió végrehajtott, láthattuk volna azok sorában, kik már akkor Magyarország területi épségének rehabilitációjára törekedtek; mert egy haza iránt, melyet csak a tények kényszerűségéből ismerünk el annak, soba sem viselhetünk oly pietással, ahoz nem ragaszkodhatunk oly lelkesedéssel, mint ahoz a hazához, melyért fiatal korunkban lelkesültünk, s melynek áldoztuk férfikorunk egész tevékenységét.

Csaknem guynak tekinthető, ha azok idézik Deák Ferencz egyes mondatait, kik épen most törekednek a Deák párt föllbtására, midőn az vezére bölcs vezetése alatt biztosítva a magyar állam területi épségét, a reformkérdések megoldásán munkál.

Bizo ny elmondhatja Deák Ferencz is: „Uram oltalmaz (némely) barátainktól, elleneimkel majd tisztába jövök magam is.“

Egyébiránt Rannicher Jakab úr beszédeben kevés újat mondott, s az sem volt jó. Ma már harmadszor ismételte ama ismeretes mondatot, mely szerint a városok az állam föllei és szemei; elmondta ezt ő, mint a szász egyetem tagja, 1863/4 ben, midőn ott a Királyföld szervezéséről volt szó; elmondta, a midőn e tárgyban a Felsőház való felterjesztés készítetett, s hibetölég felhasználná örmest e mondatot, ha még egyszer a birodalmi tanácsba kerülne, s tán még másutt is.

Rannicher szemére bányja a kormánynak, hogy ez oly választási módozatot léptetett életbe a Királyföldön, mely szerint a ki 1—2 forint adót fizet, már szavazó, s így a szavazók fele ilyenekből áll. Nem erezkedve e részben elvi vitába, csak annyit kívánok megjegyezni, hogy a miniszteriumnak e tárgyban leküldött határozata épen a szász

egyetemnek egy e tárgyban 1868 ban a miniszteriumhoz felterjesztett tervén alapszik. Rannicher, mint szebeni képviselő, jól tudja ezt, miért vádol tehat alaptalanul?

A virilis szavazatok elleni fellépése Rannichernek szász érdekből megmagyarázhatatlan, s alig hiszem, miszerint Rannicher úr maga is ezt jól megfontolta volna.

Szóval, alig volt egyéb Rannicher úr beszéde vak lármánál; mert a helyett, hogy, mint a praemissákból várni lehetett, Hoffmann példáját követve, ünnepelesen átment volna a baloldalra, (mely beszédét folytonos helyesléssel kísérte) mindenki bámulatára beszéde végén egy Flankenwegunggal ismét jobbra kanyarodott, s a miniszterialis törvényjavaslatot általánosságban a részletes tanácskozás alapjául elfogadta.

Severus.

Belügy.

A „Sieb. Blatt.“ kiemelvén azt, hogy id. gr. Bethlen János a megye törv.-javaslat tárgyában tartott beszéde alkalmából, mely a királyföldi id. szabályozás behozatalának indokait tárgyalgosan adta elő, megtámadták az ifju szász pártot és a comest, anathemával illetvén mindazokat, kik a szabálypontok megalkotására befolytak, vagy keresztülvitelők körül fáradoztak. Az ifju szász lap arra figyelmezteti az ó szászokat, hogy övek az orozslánrészt e statuták szerkesztése körül, mert ök voltak azon egyetemben, mely azt készíté, s a miniszterium nagy részét e szerkesztés megtaggatója; a szász reformpártot a behozatal körül csak azon czél vezette, hogy a községi önkormányzat a régi gyámkodás alól felszabaduljon, a nép élhessen politikai jogaival s valódi népképviselő alapján alakuljanak meg a községi és kerületi képviselötek. Végül fölemlíti a „Sieb. Blatt.“ hogy a kormány nem akart ez ideigenes szervezéssel visszaélni, a minthogy semmi nyomás sem gyakoroltatott a kivitellet megbizottakra. Az ifju szász-párt nem felelte soha, hogy szász.

Karloviczról július 12-ről jelentik: A kongressus mai ülésében számos kérvény benyújtása után Miletics az egyházmegyei gyűléseket, konsistoriumokat, püspökségeket és tanbizottságokat illető új szervezeti javaslatot olvas fel; továbbá egy tordalék határozatot, a fennálló egyházközségi szabályzatot, a metropolitán egyházi és iskolai tanácsnak, s a lelkeszi pályázati rendnek szervezetét illetőleg; végre pedig egy indítványt, mely a püspökségek számának leszállításáról, a metropolita állásáról a püspöki javakkal szemben s az összes püspökség közös díjaztatásáról intézkedik. Az illető munkalokat egy adhoc választott bizottság elé utasították. Miletics indítványozta továbbá, hogy a több mint egy év óta külföldön tartózkodó Nákó püspöknek hat heti visszatérési határidő adassék, mely alatt ha az illető püspök vissza nem tér, helye megüresülne nyilvánítatik. Mivel azonban a kongressus elnöke kijelentette, hogy az erre vonatkozó interpellációra mielőbb feleletet adand, Miletics egyelőre visszavonta indítványát. A világi papság adományoztatását tárgyzó tervjavaslat feletti tanácskozás holnap kezdődik.

Éjszak-Amerikával kötendő államszerződés. Az osztrák magyar monarchia és az éjszak-amerikai egyesült államok között — mint már régebb említettük — egy, a honosítás iránt kötendő államszerződés felett folytak a tárgyalások, melyek, midőn már csak befejezetésükhez közeledtek, az éjszak-amerikai államok kormányának kezdeményezése folytán új fordulatot vettek, az említett kormány ugyanis a már megállapított szöveget oly határozományok felvétele által kívánja bővítetteti, melyek szerint a szerződő államok nő alattvalóinak, ha másik szerződő állam férfi alattvalójával házasságra lépnek, s özvegyre jutnak, az eredeti honpolgárnói minőségbe való visszalépés megkönyvitessék, s továbbá a két szerződő állam alattvalói között kötött házasság érvényessége caupán a jegyesek lak, vagy a házasságtötés helyének törvényei szerint lennének megítélendők. — A kötendő államszerződésnek ezen szempontból leendő meg-bíralása végett tehat ezen ügy ismét a magyar királyi igazságügyminiszteriumnak adatott ki.

„Egy alkotmányos hadsereg“ ezimű cik-kem tisztelt fordítójának.*

Tisztelt uram! Uraságod sziveskedett említett cikkemet a „Kolozsvári Közlöny“ számára lefor-

*) A tér szűke miatt csak jövő alkalommal adhatjuk közre t. fordítónk „Válasz“-át. Szerk.

ditani, melyért uraságnak, e lap szerkesztőségének, meleg köszönetet mondok.

Mindazonáltal kénytelen vagyok uraságnak azon személyes megjegyzéseire felelni, melyekkel a honvédtisztviselői illető cikket illusztrálni méltóztatt, mert ezek oly fontos kérdéseket érintenek, hogy azokról hallgatni, részéről, nagy hiba volna. E végből uraságnak valamennyi megjegyzését egyenként felhozván, azok megválasztását kísérel meg.

1. „Hogy a porosz Landwehr 1813-ban jól verekedett, áll; de hogy ő mentette volna meg Németországot I. Napoleontól, ez csak Németországban divó frázis.... A német nemzet lelkesedése sokat tett, — de talán még többet a Franciaország ellen vezetett egy millió szurony.” (Fordító.)

Elismerem, hogy a porosz Landwehr — illetőleg a német szabadsereg nem oly rövid, hanem csak hosszabb idő alatt menthették volna meg Németországot I. Napoleontól, úgy, mint a spanyol nemzet is tette; de az áll, hogy a német nemzet lelkesedése nélkül, az egy millió szurony sem győzte volna le I. Napoleont. Ezen nemzeti lelkesedés megtestesülése kétségkívül a porosz Landwehr volt. A német szabadságharc 1813-ban tanultja, mit tehet egy nép, ha valóban nemzeti lelkesedéssel bír és egyértelműleg fog győzve. Igazán ezen történelmi tapasztalás éppen Magyarországra nézve bölcs tanulságot foglal magában, mely nekünk azt mondja, hogy szeretett hazánk csak akkor lesz biztosítva, ha egész fegyveres hatalma nemzeti szabadságon nyugszik....

2. „Abszolút értelmében véve ez a: „hadúr,“ hazánk sorcsapatára sem illik az: a király rendelkezik az ország haderejével, de az alkotmány értelmében és nem önkényű hatalommal.” (Fordító.)

Elvileg nagyon igaz van, tisztelt fordító úr, de valóságban a Felsőház most is ép olyan „hadura“ a sorhadnak, mint volt 10 és 20 esztendővel előbb; egyébiránt azt bátorodom kérdezni: melyik alkotmány értelmében rendelkeznek a Felsőház sorcsapatokkal? Az ugynevezett közös hadsereg sem tiszta magyar, sem tiszta osztrák, hanem vegyített fegyveres testület, mely az alkotmányos életen kívül áll és az önkényű katonai hierarchia jármába szorítva minden parancsnak engedelmességet kényszerít, ha mindjárt azok hazánk szentesített törvényeivel ellenkeznek is. A közös hadsereg az alkotmányra nincs föléstekelve tehát — újra bátor vagyok kérdezni — melyik alkotmányra esküdjön? Egyedül a magyar, vagy csupán az osztrák alkotmányra, vagy talán mind a kettőre föléstekelni lehetetlen, — tehát miféle alkotmányra? Ha ön, tisztelt fordító úr, ezen szorúságból egy eszélyes kiegészítő módot ismer, a nélkül, hogy a sorhad mostani törvényes állását változtatná, — tessék azt megmondani, én minden bizonynyal elfogadom. Vagy talán a közös hadügyminiszter ugynevezett felelősségére akar engemet utasítani? Tisztelt uram! Méltóztasson a közös hadügyminiszter eddigi eljárását, kiváltképen Magyarországra nézve megvizsgálni és — tagadja aztán, hogy ezen felelősség csak egy bizonyos körökben „divó frázis“ — togye kezét szívére és mondja, ha teheti, hogy nincs igazam!

3. „A király egyéb jogaira (nem csak a honvédség fölötti) nézve is áll ez, ***) egy alkotmányos monarchiában.” (Fordító.)

Ezt soha és sehol sem tagadtam és azért nem értem ezen megjegyzés indokát.

4. „A fegyveres honvédségnél még szükségesebb, mint a sorhadnál. Alkotmányos király felelős kormánya nem rendelhet alkotmányellenes dolgot, ha teszi, ott a parlament, mely vad alá helyezi, megbuktatja. A fegyverthordó honvéd nem lehet törvénytörő.... Egy ilyen fegyveres testület veszélyt hozhatna az országra.” (Fordító.)

A fegyveres minden fegyveres testületnél szükséges, de hogy a honvédségnél szükségesebb, mint a sorhadnál, azt nem láthatom át.

Tisztelt fordító úr! Uraságnak azt mondja: „Ha az alkotmányos király felelős kormánya alkotmányellenes dolgot rendel, a parlament őt vad alá helyezi és megbuktatja.” Egy magyar kormányról oly czudarságot föltenni, teljességgel képtelen vagyok, de annak ellenére elfogadom ezen hibetelen esetet és kérdezem a tisztelt fordító urat: Ha egy felelős és alkotmányos kormány alkotmányellenes dolgot rendel és az ország sorhada, mint nálunk, kizárólag a végrehajtó hatalom, azaz: ugyanazon kormány rendelkezése alatt áll, mi lesz annak a következménye, hogy a parlament ezen kormányt vad alá helyezi? Semmi más, mint hogy ezen kormány a parlamentet szuronyokkal fogja szétszalasztani, — tehát oly körülmények közt kormánycsíny és nem a kormány megbuktatása lesz a dal vége.

De hagyjuk el a magyar kormányt és gondoljunk inkább azon ellenségre, mely 1848-ban a felelős magyar kormány dacára az alkotmányos magyar királyt halúra vezette és végre fölértében Magyarországot ezer éves alkotmányát, azt megsemmisítette; mely a magyar nemzetet majd két

évtizeden át szuronyokkal igazta le és mely mai napig — sajnos, de igaz — még mindig hatalmas és befolyásos. Ezen megjavíthatatlan és veszélyes ellenség a reactio, mely mindig veszélyeztetni és fenyegetni fogja alkotmányos életünket, míg az ország egész fegyveres hatalma nemzeti és alkotmányos úton gyökeresen át nem alakítatik, úgy, hogy sem a reactio, sem egy alkotmányellenes dolgot szándékozó kormány többé kormánycsínyt meg nem kísérelhet. Igenis, a katona — akár honvéd, akár sorhadbeli — nem lehet törvénytörő; de hazánk alkotmányos alapelveit mindenesetre ismernie és szentnek kell tartania; szóval: valóban alkotmányos monarchia egész haderejének nemzeti, hazafiai és alkotmányos szellemmel kell bírnia — akkor, de csak is akkor van egy alkotmányos nemzet szabadsága és függetlensége biztosítva.

A katonai engedelmesség (fegyelem) oly szükséges, hogy nélküle egy hadsereg sem létezhet, de legyen az valódi hon- és szabadságharczertől származó önkéntes és nem vak engedelmesség; — ez jellemzi az alkotmányos harczt, amaz a katonai gépet, kinél a szabadságharczert fűjelleg: a hazafiság és nemzeti lelkesedés hiányzik. Alkotmányos monarchia fegyveres hatalmának „legfelsőbb hadura“ az alkotmány, — az alkotmányos törvény; ezért a vak (határtalan) katonai engedelmesség, engedelmenséget is jelenthet, mert esetleg alkotmányértés lehet a czélja.

Bevégzem ezen soraimat azon reménységgel, hogy a legközelebb megjelenő reformiratom: „A honvédkatézis parancsolataja“ („Die zehnte Gebote des Honvédkatechismus“), melyet a híres magyar tábornok Klapka György úrnak ajánlta és mely ajánlatot ezen győztes és nagy tisztelt magyar hazafi igen nyájas és engem megtisztelő módon elfogadni méltóztatt, — a tisztelt fordító úr valamennyi kétségeit el fogja oszlatni.

Tiszteletteljesen maradok alázatos szolgája:

Bauszner Guidó,
m. kir. honvédtiszt.

N. Szében, július 9. 1870.

A herceg-primás válasza a kath. congressusi képviselők emlékiratára.

A congressusi képviselők emlékiratára, melynek elküldésével gróf Cziráky János congressusi képviselő volt megbízva — a herceg-primás t. nemes gróf kezéhez következő válasz érkezett.

Igen tisztelt értekezlet!

A kath. autonómiát szervezendő congressusra megválasztott t. képviselők egy részének folyó évi június hó 14. dikén Pesten tartott értekezlete által hozott intézett bizodalmas megkeresését, melyben az érintett congressus napjának kitűzése szorgalmaztatik, annál nagyobb örömmel és elismeréssel vettem, minél buzgóbb és a kath. egyház érdekeinek felkarolására később szellem longi azt át minden sorokban. Legyen meggyőződve az igen tisztelt értekezlet, miszerint mind én, mind püspök társaim, kik a kath. egyház igazainak megvédésére a Krisztusban kedves hivatás kegyelme és buzgalomának fölébresszésére s erejének fokozására törekedvén, a kath. autonómia ügyét annál idején komoly s beható tanácskozásunk tárgyává tettük, sőt azt az Úr szent nevében meg is indítottuk — ma sem óhajunk egyebet, — mint hogy ezen autonómia anyaszentegyházunk isteni szervezőtevékenységében s törvényeinkben éppen tartása mellett minél előbb életbe lépjen, s egyházunk javára, de kedves hazánk boldogságának is előmozdítására gyümölcsözővé legyen.

Hogy jelenleg a legszentebb kötelességeknek hódolva tartózkodunk Rómában, maga az igen tisztelt értekezlet is elismeri. S éppen ez az oka, hogy egy időben a világegyház tanácsában is elfoglalva lévén, most otthon nemcsak congressust nem tartunk, de annak napját sem tűzbejük ki mind addig, míg az itt tárgyalás alatt lévő kérdés, melynek megoldása előtt az örökvárosból távoznunk nem illik, nem szabad, befejezve nem lesz. Remélem azonban, miszerint már igen közel van a várt perc. S akkor legott visszatérünk kedves hazánkba s én sietni fogok kitűzni a napot, melyen szintén csak szentegyházunk érdekeiben újra, noha más téren, hozzá foghatunk az Úr szent nevében a munkához.

Fogadja az igen tisztelt értekezlet kiváló tisztelettel nyilatkoztatását, melylyel maradtam — Rómában, július hó 2-kán, 1870.

Simor János, m. k.
Magyarország primása, esztergomi érsek.

Az országházból. Benedek Gyula beszéde

(a képviselőház július 4-ki ülésében.)

T. ház! Azon törvény, melyet Magyarország törvényhatóságainak rendezéséről hozni kívánunk, véleményem szerint a magyar állam különböző érdekeinek észszerűen megfelelői s az alkotmányos politikai közélet fejlődésére tövösen hatni csak is azon esetben fog, ha az jogi összhangzásban s fenálló parl. államkormányzati rendszerrel és szigo-

ru tekintettel Magyarország belső politikai közállapotaira és socialis jogviszonyaira hozatik meg és annak alkotásánál egyelőre az ugynevezett „szabadelvű jogból“ csak is annyit kívánunk érvényesíteni, mennyi hazai viszonyainknak biggadt és legértehetőbb megfontolása után, a magyar állami közérdek veszélyeztetése s az alkotmányos közélet törvényes folyamának megzavarása nélkül, — Magyarország adott viszonyai között valószínű.

Én t. ház a szövegben levő törvényjavaslat-hoz csak is ezen szempontból kívánok röviden hozzászólni, lehetőleg szem előtt tartva az erdélyi közviszonyokat is. Jobbfelelmi szempontból nem szöveg, mert hisz szentem ily szempontokból vitatkozni a szövegben levő tárgy felett nagyon is viszonylagos dolog, minthogy azokból elvégre is mindig azon elméleti eredményt származtathatja az ember, melyet éppen akar.

Minden pártérdek és elfogultság nélkül párhuzamot vonva azon alapelvek között, melyeken a jobboldal által pártolt törvényjavaslat sarkallik és azon alapelvek között, melyeket ezen t. javaslat ellenében az igen tisztelt ellenzék részéről Tisza Kálmán képviselőtársam beadott határozati javaslata nyugszik s mely alapelveket az előttem szóló ellenzéki képviselő urak jelesen Simonyi Lajos ur bővebben részleteztek, — a legmélyebb meggyőződésből erdő határozottsággal kell kijelentem, miszerint a törvényhatóságoknak az ellenzék által pártolt alapelvek szerint keresztül viendő szervezése; Magyarország jelen parl. állam kormányzati rendszerének keretsébe jogilag nem illik, és azzal közjogi összhangzásban nincs.

Minden parl. állam kormányzati rendszernek fő alapelve az, hogy a polgárzat egyetemére kötelező országos törvények, a polgárzat egyetemes befolyásával hozassanak.

Ezen közjogi elvnel fogva, Magyarország polgárzata az országos törvények hozatalába befolyást népképviseleti rendszer alapján választott törvényhozó testületnek által gyakorolja.

Egy másik főalapról a parlamentaris állami kormányzati rendszernek, hogy az ország polgárzatainak egyetemes befolyásával hozott törvények az ország törvényhozó testületének felelős kormánya által hajtassanak végre.

Ezen alapelv nyomán gyakorolja a felelős magyar kormány Magyarországon a végrehajtó hatalmat.

Nem csak a törvények hozatalába foly be tehát Magyarország polgárzatának egyeteme, hanem betoly egyszersmint a kormány felelősségénél fogva közvetve törvényhozó testület által arra is, miszerint a felelős kormány a végrehajtó hatalmat alkotmányosan és a törvények rendeleteit hiven teljesítse.

Az állami kormányzat ezen jogrendszerre, mely szerint a polgárzatnak a törvényhozás által közvetve elégséges tét nyitnak — befolyást gyakorolni, ugy a törvények hozatalába, valamint azok végrehajtására, nem tét meg maga mellett semmi más jogalakban pozitív befolyást a polgárzat részéről sem a törvényhozásra, sem pedig az állami végrehajtó hatalom gyakorlatára. — De valóban rendes és egyetemes állami kormányzatot nem is képzelhetni ott, hol az állami törvényhozói és végrehajtó hatalmi jog megoszlik, az országos törvényhozói testület, a felelős kormány és 100 egy néhány apróbb törvényhatósági testület között, annál kevésbé pedig hazánkban, hol dacára a roppant törvényhozói buzgalomnak, — jogviszonyaink még mindig a legprimitívabb fejlődési állapotban vannak. (Helyeslés jobbról.)

Mig tehát a jobboldal által pártolt törvényjavaslatban otatosan gondoskodva van arról, hogy a törvényhatóságok önkormányzati jogrendszerének alapelveivel teljesen összhangzásba legyen, — az ellenzék a beadott határozati javaslatok szerint oly törvényhozói és végrehajtó hatalmi hatáskörrel kívánja az egyes törvényhatóságokat felruházni, mely jogi hatáskör a parl. államkormányzat legszarkalatosabb alapelveivel ellenkezik és mely hatáskör egyenesen az állam törvényhozói és végrehajtó hatalmi jogkörébe vág. (Helyeslés a jobboldalon.)

De másfelől az elmondottak után, jelesen azok után, miket közelebbről Simonyi Lajos br. képviselő ur hangsúlyozott, ki kell jelentenem, hogy az ellenzék a törvényhatóságok rendezése kérdésének megítélésében egy igen téves jognézetből indul ki: Ugyan is az igen tisztelt ellenzék azon jognézetben van, miszerint az állampolgárzat két személyes minőségben és két irányban gyakorolhat befolyást a törvényhozásba és az állami végrehajtó hatalomra: először mint az állampolgárzat tagja az által, hogy népképviseleti rendszer alapján az állam törvényhozó testületben képviselőt választ és küld — tehát a törvényhozó testület által; és másodsor mint az egyes törvényhatóság tagja az által, hogy a megyei bizottságba bizottsági tagot választ — s így a megyei bizottság által.

Már kérdem én, nem ellenkezik-e ez az alkotmányos parlamentaris államkormányzat rendszerével, melynek alapelve, egységes törvényhozás és egységes törvényhozó testület által ellensúlyozott és annak felelős végrehajtó hatalom.

Az ellenzék ezen jognézetét, mely szerint az állampolgárzat két minőségben és két irányban foly

be a törvényhozásba, melyek mindegyikével ugyanazon célzattal gyakorolhatók, és így azok egyike elterve a jogszempontoktól már gyakorlati szempontból is felesleges, hazánk fennálló parl. kormányzati rendszerét oly kézzelfoghatólag ellenkezik — miszerint azt indokolni fölösleges.

Az ily jogtéves alapelvekből kiinduló törvény, mely szerint az állam polgárai akkor, midőn a törvényhozásba és az állami végrehajtó hatalmi jog gyakorlásába, mint az állampolgárzat egyetemének tagjai alkotmányosan befolyának — abba még mint az egyes törvényhatóságok tagjai is közvetlenül befolyást gyakorolhassanak — mi több az ország törvényhozó testületébe felé emelkedő joghatállyal — nem csak hogy merőben ellenkezik a parl. államkormányzat rendszerének alapelveivel, de sőt merőben illuzorius is teszi a parl. kormányzatot; mert ha az egyes törvényhatóságok az ellenzék által körvonalozott hatáskörrel rubáztatnának fel, ez által a törvényhozó testületben irányelvekkel megbukott pártnyalatoknak újabb tér nyitnának azokat a törvényhatóságok kivül, az egyes törvényhatóságokban juttatni az által érvényre, miszerint a törvényhatóságok intézkedései által az alkotmányosan hozott és szentesített törvények elébe akadályokat gördítenek és annak végrehajtását megbiúsíthatják. (Helyeslés a jobboldalon.)

Már pedig mi lenne annak következménye, ha, mig a törvényhatóság egyrészt teljesítene a törvények rendeleteit, — a törvényhatóságok másik része különböző ürügyek alatt vonakodnék másodszori kormány leirat után is, azt teljesíteni, vagy mi több, egyenesen megtagadná a végrehajtást!

Oly állapot volna ez, melyet az bizonyos esetekben ugynevezett forradalmi állapottól csak is egy igen keskeny hid választ el — és mely ellen Tisza Kálmán határozati javaslata 6-ik pontjában értelmezett államtörvényeszköz eszméje nálunk minden körülmények között gyakorlati biztosítékot az állami rend fenntartása érdekében nem nyújthat.

Oly alapelvekre fektetett törvényhatósági rendezést pedig, mely állami életünkben ily eredményekhez vezethetne, hiszem erősen, hogy jó hazafi szívvel köztőlünk senki sem óhajt.

Bármely kormányzati rendszerrel bíró államban csak egy egészséges törvényhozói hatalom és egy egyetemes végrehajtó hatalom lehetséges; ezen hatalomnak olyszertl megosztása, mely szerint egyes törvényhatóságok hatásköre az állam ezen szarkalatos joga felébe emelkedik nem volna az egyébb mint visszatérés és közeledés a magyar nemzet jogtörténetének azon időszaka felé, midőn az országos törvények ellen resistálni törvény szerint meg volt engedve!

A hazai törvényhatóságoknak az ellenzék által hangsúlyozott alapelvek szerinti rendezése haladás helyett bizonyára egy hatalmas hátralépés volna — ezen senki által nem óhajtott setét jogtörténeti időpont felé.

Ezek előre bocsátása után áttérek Mocsosy ur tegnapi beszédére, melyet a t. ellenzék mindkét pártja oly igen hatalmasan megtapsolt. Sokáig firkéstem, ha vajjon mi lehet ezen beszédben, mi a t. ellenzék oly nagy mértékben elragadta?

Megvallom, a leggondosabb buvárkodás mellett sem voltam képes ezen beszédnek az ellenzék által megtapsolt fénypontjait felfedezni, hacsak ezen beszédnek a magyar nemzetnek a hazabani suprematiája ellen intézett manifestatioi nem képeznek e beszédnek lelkesítő részét?

Mocsosy képviselő ur bizonyára velős beszéddel akarta a t. házat meglepni, azonban én részéről a legjobb igyekezet mellett sem voltam képes abból néhány pozitív horderejű tételnél többet kiaknázni.

Azt mondja Mocsosy ur, hogy ő azt óhajtja, mikép a törvényhatóságok, melyek eddig az abszolút hatalom ellen voltak védbástyák — legyenek jövőre védbástyák a kormány végrehajtó hatalma ellen.

A képviselő ur ugy látszik nem gondol arra, hogy midőn ilyesmit óhajt — az 1848-iki jogszempontokkal jön ellenmondásba és azok valóulásának vet gátot.

Az 1848-iki törvényhozás felállította a parl. kormányzatot azon czélból, hogy a törvényhozás által hozott törvényeknek felelősség melletti végrehajtója legyen!

Mocsosy ur most már dacolól védbástyákat kíván építeni ezen kormányra bizott végrehajtó hatalom ellenében! Tehát a kormányt oly két fal közé akarja szorítani, mely között mozognia nem lehet, t. i. mig a törvényhozás lefelé végrehajtást parancsol, a képviselő ur felfelé ezen végrehajtó hatalom ellenében dacolól bástyákat kíván felállítani!

Hogy miként képzeli a képviselő ur egy oly kormány állását tarthatónak, melynek mig a törvényhozás lefelé végrehajtást parancsol, a törvényhatóságok mint védbástyák felfelé ezen végrehajtó ellen daczerődöket képeznek, annak megfejtését a képviselő urra bízom.

Azt mondja Mocsosy Sándor, hogy a törv. hozásnak nincs joga a felett itélni, hogy törvényesek-e a kormány intézkedései.

Ha ily eszmékkel akart megüsmertetni, ugy elérte czélját.

De nem veszi észre, hogy saját pártja jel-szavát az 1848-iki törvényeket támadja ez által meg, melyek a törv. hozást megbizták azzal, hogy

bármely esetben törvénytelennek tartván a kormány eljárását — azért felelősségre vonja.

De lehet-e ezt gyakorolni, ha a törvényhozásnak előzetesen nincs joga megítélni a kormány eljárás törvényességét avagy törvénytelenességét? Ez szerintem jogi lehetetlenség!

Azt mondja Mocsonyi Sándor képviselő, hogy nem lehetne hazánkban a törvényjavaslattal szemben a legszabadelvébb egyesítési és egyleti törvénytelt is oly közszellemet és közérzületet kifejezni — mint más államokban, mert ezt a kormány felügyelete lehetetlenné teszi. (Helyeslés jobbról.)

Eltérve attól, hogy ez nem áll, mert nincs állam kormány felügyelet nélkül; nem a kormány az, mely akadályozza egy polgári közérzület kifejlődését, hanem azon nemzetiségi ösméretes demagógok, kik a haza nem magyar ajkú polgáraitól, még azon magy. polgári közérzületet is, melyet őseiktől örökölték, és melyet a hazai tüzhely körül az édes szülőktől tanultak el kiirtani igyekeznek.

Hogy a kormány e téren felügyeleti jogával eddig is mértékletesen élt, mutatja az erdélyi szerdahelyi gyűlés eredménye.

Miért volt Róma oly nagy és hatalmas? mert minden polgár, pedig különböző és több nemzetiségből állott mint Magyarország — büszkén és önérzetteljesen mondta el magáról „Romanus sum Civis”; nálunk ellenkezőleg fanatizálják a nem magyar nemzetiségű népet, és azt hitetik el vele, hogy jó magyar polgárnak lenni politikai bűn.

Ezek ellen kellene Mocsonyi urnak szóbeli képességét felhasználni, mert erre hivatva van; akkor aztán hiszem, hogy komolyan nem csak a szabadságnak de a magyar államnak is őszinte barátja!

Állítja Mocsonyi képviselő, hogy a törvényjavaslat újra megteremti az előjog rendszerét, azon előjogot — melyet az 1848-iki törvényhozás eltörölt.

Ez állítás hamis, mert a virilis szavazat nem tekinthető oly előjognak, mint melyeket a 1848-iki törvényhozás eltörölt; előjog csak az, mit születésnél fogva valaki személyes tulajdonoknál fogva szerez meg vagy; de mely előjogok a személytől el nem választható és el nem idegeníthetők.

A virilis szavazat nem ilyen előjog, minthogy annak megszerzése mindenki előtt egyaránt mind politikailag, mind társadalmilag lehetővé és szabadná van tétel. Ehez csak kettő kiváratik: Józán életmód és munkás szorgalom.

Elvégre Mocsonyi képviselő úr a t. javaslat 20. §. ellen kél ki és azt mondja, hogy a virilis szavazat a magyar nemzet szuprematiájának mesterseges megalkotására van czélozva.

Ez a legsúlyosabb vád, mit képviselő úr a t. javaslat ellen felhozott; de a mily súlyos, oly igazságtalan, mert nem áll, hogy az a magyar nemzet szuprematiájának megalkotására van czélozva, mert ezen szuprematiája a magyar nemzetnek, mint uralkodó nemzetnek megalkotott 1000 évvel ezelőtt, már akkor, midőn őseink a magyar állam lételének alapkövét letették, virilis szavazatokra e tekintetben a magyar államnak szüksége nincs!

De úgy tetszik nekem, hogy a képviselő úr összetévesztette a magyar politikai nemzetet a magyar faj nemzetiséggel! De ezen esetben nincs igaza, mert a t. javaslatban a magyar faj nemzetiségi szuprematiája megalkotása nincs czélozva.

Elég ennek bebizonyítására három, Magyarországnak létező nemzetiségre hivatkoznom, mely vagyonsági állásánál fogva képességi arányban sokkal nagyobb mértékben nyer befolyást a törvényhatósági jogok gyakorlatába, mint a magyar nemzetiség.

Ott vannak izraelita polgártársaink, s a német ajknak Magyarországon, Erdélyben a szászok, kik épen a virilis szavazatnál fogva minden más magyar és nem magyar nemzetiséget felülmuló arányban nyerne a törvényhatóságokban befolyást.

És midőn más nem magyar nemzetiségeknek túlmértékben biztosítanak befolyást a virilis szavazatok, lehet-e azt mondani, hogy az a magyar nemzetiség szuprematiája megalkotására van czélozva.

Irányi Dániel és Mocsonyi képviselő urnak mintha egyetértettek volna, előbbi beszédében azt állítja, miszerint ezen törvényjavaslat a nem magyar nemzetiségű honpolgárokat sújtja, kiemelve különösen az erdélyi románokat. (Halljuk! Halljuk!)

Ezen állítására Irányi Dániel urnak kötelességemnek érzem válaszolni, és erre azt hiszem, mint egy olyan megye képviselője, mely tiszta román nemzetiségű választókból áll, illetékes is vagyok.

Ezen állítása ellen Irányi Dániel urnak ünnepelesen tiltakozom, mert nem áll, hogy az erdélyi román nép az Irányi által felhozott szempontból magát a törvényjavaslat által sújtva érezné, minthogy a törvényjavaslat a nemzetiségek jogegyenlősége elvéből indul ki, és valamint nem ad egyes nemzetiségeknek több jogot, ugy nem is ruház egyik nemzetiségre sem több jogot.

Azonban megengedem, hogy van egy román nemzetiségi párttörredék, mely valamint semmiféle magyar nemzeti törvényekkel és intézményekkel, ugy igen természetes, hogy ezen törvényjavaslattal sincs megelégedve. Tudja-e t. Irányi Dániel úr, melyik párttörredék ez?

Nem a békeszerető román nép ez, hanem azon ösméretes román nemzetiségi párttörredék, mely politikai jövőjét nem Magyarországnak, hanem Magyarországon kívül keresi, mely politikai jövőjét nem a magyar államiság és alkotmány alap-törvényei és intézményei alapján, hanem azok romjain véli megalakíthatni!

Midőn Irányi Dániel úr a törvényjavaslatot az érintett szempontból megtámadta, épen ezen párt nevében beszélt és ezen pártot vette védszárnnyai alá.

Épen ez az, mely nem csak megfoghatatlannak, sőt sajtáságos, mondhatnám gyanus színben tünteti fel azon pártpolitikát, melynek Irányi Dániel úr az által, hogy ezen nemzetiségi párttörredék politikai törekvései érdekében a törvényjavaslatot megtámadta, újabb fényes tanujelét adta.

Az ellenzék részéről Tisza Kálmán és Irányi Dániel a törvényjavaslat árnyoldalai kimutatásánál hivatkoztak más államok példájára.

Előrebocsátom, hogy én más államok jogintézményei utánzásának mindenben nem vagyok barátja, és nem is leszek mindaddig, míg nem sikerül hazánkban is oly művelődési közállapotokat előidézni, mint minőkkel más államok, p. o. Anglia, Belgium stb. bírnak. Mindaddig basztalan igyekszünk az ugynevezett rendezett államok jogi intézményeit mintául venni fel, nem fognak találni azok saját viszonyainkra, oda kell inkább figyelmünket irányozni, miszerint hazánkban azon intézményeknek megfelelő állapotok létesüljenek; akkor aztán hiszem, hogy azok átültetése saját intézményeinkbe gyümölcsöző lehet.

Azt mondja továbbá Mocsonyi képviselő úr és ezt hangsúlyozta Jankovics képviselő úr is, hogy a központi bizottság által beterjesztett törvényjavaslat nem eléggé szabadelvé. Én megengedem, hogy alkotmányos államban, midőn törvények alkotásáról, politikai és polgári intézmények rendezéséről van szó, a szabadelvé jognak alapelvei szorosan szem előtt tartandók; megengedem azt is, hogy alkotmányos államban nem hozható oly törvény és nem létesíthető oly polgári és politikai intézmény, mely a közszabadság és polgári jogegyenlőség alapelveit sérti, és hogy ezen alapelvek vezérfonalán kell a törvényhozásnak elindulni, ha törvényhozói hivatásának korszerűleg megfelelni akar.

De kérdem én, minő államokban juttathatók teljes érvényre a törvényhozásnak ezen alapelvei?

Erső meggyőződésem szerint csak is oly államokban, hol a törvényhozásnak az állami magasabb érdekek biztosítása szempontjából hason törvények hozatalakor nem kell saját specialis belső jogviszonyaiból kiindulni; hol az összes hazafi polgárzatot egy politikai közszellem, egy és ugyanazon alkotmányos polgári közérzület lengi át, hol az állam polgárai összeségének lelkiületében faj- és felekezeti különbség nélkül az államlet alap-törvényei iránti hazafias kegyelet és szeretet oly élet-erős gyökeret vert, miszerint a legszélesebb politikai és polgári közszabadságot biztosító törvények és intézmények mellett sem képes az állam egyetlen polgára, az állam bármely belső vagy külső viszonyaiban is, az annak alap-törvényei iránt tartozó hazafias kötelességeiről megfeledezni; egy szóval az állampolgárzat összeségének a haza ügye iránt tartozó kötelességérzetnek oly érettségi színvonalán kell állnia, miszerint a közszabadsággal mindig a haza javára éljen és azzal annak kárára soha vissza ne éljen. Minthogy pedig nálunk sajnos ily viszonyok még nincsenek, mit az igen t. ellenzék sem fog tagadhatni, igen természetes, hogy a magyar törvényhozásnak — ha a józán politikai sugalatból akar kiindulni — egészen ellenkező tekintetekből kell a törvényhozás terén eljárnia.

Azon álláspont, melyet a törvényhatóságok rendezése kérdésében a jobboldal elfogal, lényegileg épen abban különbözik azon jogi állásponttól, melyet a baloldal elfogal, hogy míg az ellenzék teljesen figyelmen kívül hagyja Magyarország belső konkrét állapotait és a politikai és polgári közszabadságnak korunkban hangzatosává vált világeszméit inkább, mint a magyar állam sajtáságos viszonyait és az ezzel szemben megovandó állam érdekét tartsa szem előtt, azokat Magyarország jövő törvényhatósági rendszerének keretébe egyszerre megvalósítani kívánja, míg a jobboldal hazánk specialis helyzetéből és belviszonyaiból indulván ki, Magyarország törvényhatóságainak jövő önkormányzati rendszerét mind azon tekintetek bízgadt megfontolásával és szigorú szem előtt tartásával kívánja megállítani, miszerint szemben ezen törvényhatósági rendszerrel a magyar állam érdekei s különösen a helyhatósági élet alkotmányos s a parlamentaris államkormányzati rendszerrel összhangzó folyama minden időben és a magyar állam bármely viszonyai között teljesen biztosítva legyen, és épen ezért a közszabadságnak minden valódi eszméit csak is párhuzamban a nemzeti, a politikai közművelődés fejlődésével — fokozatosan célja a haza politikai és polgári intézményeiben meghonosítani.

Ha valaki nem adna nekem abban igazat, miszerint Magyarország polgárzatának összesége még nem érett a teljes politikai és polgári közszabadságra, netalán kételeyi elosztásánál emlékeztetem az 1848-iki történeti eseményekre.

Különösen Erdély történetében az 1848-iki események sokkal mélyebb nyomokat véstek, mintsem hogy azokat az utóbbi két tized év és különösen a magyar alkotmányos életnek pár évi élvezetét emlékeztetnkéből kitörülte volna. (Helyeslés a jobbon.)

Az 1848-iki törvényhozást is áthatotta a politikai és polgári közszabadság világeszméinek szelleme, és szem előtt tartva a szabadság magasabb eszméit, Magyarország polgárait a legszabadelvébb törvényekkel és intézményekkel ajándékozta meg.

Mi lett a következménye? Hazafias hálaérzet helyett, melyre a haza szorongatott helyzetében méltán és jogosan számíthatott, a polgárzatnak a teljes politikai és polgári szabadságra még nem eléggé érett részéről oly események, melyek voltaképen okozói voltak a szabadság elvesztésének. (Csanád közbeszól: Bécsből igaztakk fel akkor a nemzetiségeket!)

Ne utközzék meg tehát senki azon, ha ma már okulva a mult oly szomorú történeti tapasztalataiból, a szabadság szülke mértékével mértünk.

Ha valaki hasonzerető politikai eseményeknek történeti ismétlődését óhajtja, ehez, szerintem, nem kell egyéb, mint elvakítatva a legszélesebb közszabadság hangzatos eszméi által, a megtervezés kérdését nem hazánk specialis viszonyai, hanem ezen világeszmék szempontjából oldani meg.

Magyarország törvényhatóságainak ily vezérelvek alapján keresztülvendő rendezése mellett nemcsak a bekövetkezőnek hazánkban azon szomorú állapot, miszerint az egyes megyék az alkotmány védbástyái helyett az alkotmány elleni politikai tüntetések tüzhelyévé válnának. (Helyeslés a jobboldalon.)

Legnagyobb mértékben tapasztalható lenne az Erdélyben, hol a socialis politikai jogviszonyok sokkal mostobabbak, mint az anyabonban.

Hazánk specialis belviszonyaiból indulva ki, tehát a magyar állami érdekekre nézve életkérdés az, hogy a megyék jövő hatásköre csak is saját törvényhatósági ügyekre és saját területükre nézve gyakorlandó törvényhozási és végrehajtó hatalmi hatáskörre szállíttassék le, mert csak az által szüntethetik meg azon anomalis közjogi állapot, hogy annyi pártállású törvényhatóság és törvényhatósági közeg legyen a hazában, a hány párt és pártárványat van az országban.

Parlamentaris központi törvényhozási és kormányzati rendszerrel bíró államban más rendeltetése a törvényhatóságoknak nem is lehet.

Az ellenzék részéről Mocsonyi képviselő úr mint egyik főérvet a jobboldal által pártolt törvényjavaslat ellen azt hozza fel, hogy az centralisticus.

Én részéről nem képelek államot, melyet központi kormány nélkül kormányozni lehessen, annál kevésbé Magyarországot, melyről már rég el van mondva és a tapasztalat által meg is van erősítve, hogy szigorú központosított kormányrendszer nélkül nem kormányozható.

Mihelyt pedig valamely állam központból kormányoztatik, az állam sajtáságos viszonyainak megfelelő központosított kormányzati rendszerrel kell is hogy birjon. (Helyeslés.)

Indokolatlanul állit az ellenzék olyas valamit, mi nélkül, ha ő venné át az állami kormányzatot, kormányozni Magyarországot képes nem volna. (Ugy van, ugy van jobbról.)

Én részéről még azon mértékét is a központosításnak, melyet a jobboldal által pártolt törvényjavaslat magában foglal, sem tartom elégségesnek arra, hogy általa az egyes megyék tüzhelyei az állam alap-törvényei elleni tüntetésektől megóva legyenek.

T. ház! Jós nem vagyok, (Halljuk! Halljuk!) de annyit mégis teljes bizonyossággal vagyok képes megjósolni, miszerint ha a törvényhatóságok az ellenzék által hangsúlyozott szellemben szerveztetnének, az erdélyi törvényhatóságok nagyobb része az ezen szervezés alapján törvényhatósági élet nyitányát Magyarország legsarkalatosabb alap-törvényei elleni ostrommal kezdené meg.

Ne ámsuk magunkat uraim, a mult, azt hiszem, eléggé megösmerteté hazánk belbajait velünk, melyeket csak is évtizedek hosszú sora képes győkeresen orvosolni.

Mindaddig azonban, míg ezen a haza ösméretes belső korbajainak egyedüli orvosai az idő és polgáriarodás kötelességeiket teljesítnek, ez idő szerint a belbajok orvosai mi vagyunk, és ebbeli hazafias kötelességeink és hivatásunk érzetében akarunk is lenni. (Helyeslés a jobboldalon.)

Mint olyanok használjuk tehát ezen politikai korbajok orvoslatára, míg azok túlharapódzás által orvosolhatatlanná nem válnak és míg a kínálózó alkalom erre kezeink alól tova nem is sikkik, a rendelkezésünk alatt álló legalkalmasabb gyógyszert.

Én ugy találok, hogy ezen törvényjavaslat megadja azt nekünk. (Helyeslés jobbfelől.)

Én tehát ezen törvényjavaslatot, mert bármennyire is barátja vagyok a polgári és politikai közszabadság eszméinek, annál jobbat hazánk jelen viszonyaiban a magyar állami érdekek veszélyeztetése nélkül képzelnem tudok, a részletes tárgyalás alapján elfogadom, elfogadom annál is inkább, mert sokkal jobban szeretem hazám,

mintsem hogy egyik vagy másik hangzatos szabadsági világeszmének látszólagos üdvéért annak állami létele, existenciáját okozkíthatnám! hanem ellenkezőleg akarom, hogy, habár egyes megengedem jogosult szabadsági eszméknek ez idő szerinti megtagadásával, annak állami létele minden időre és minden viszonyok között biztosítva legyen!...

Épen ezért, mert azt óhajtom, ismétlem, hogy én a központi bizottság által pártolt törvényjavaslatot, teljes meggyugvással annak a hazai közérdekekre üdvös volta iránt, a részletes tárgyalás alapjait elfogadom! (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

UJDONSÁGOK.

— A királyné ő Felsege a bátoros constelatiók folytán nem megy magas szülehez Garatahausenbe, hanem Ischben és Schönbunban töltendő a nyarat. Öszkor Budara jó s akkor három hónapot fog itt tölteni.

— A köztörvényhatósági törv. javaslat általánosságban 203 szavazattal 145 ellenében elfogadtatott.

— Gorove közlekedésügyi miniszter ő exoja megrendelte a vasúti igazgatóságoknak, hogy mindennemű irasbeli közlekedésben egy fel, mint letele a magyar állam hivatalos nyelvet — a magyar a t hasznalják. Az átmenet nehezégeinek szempontjából a szamvevőség könyvei meg jövő év január 1-ig nemetül fognak vitetni, azon túl magyarul. Szeptember 1-től kezdve minden levél, mely belsődre, s minden átirat, mely magyar területen fekvő vasúti igazgatóságaihoz intéztetik, magyar nyelven szerkesztendő.

— A katonai főparancsnokság f. évi 1-ső szeptemberre minden ideiglenesen szabadságot katonát behívott fegyvergyakorlatokra.

— Miután a honvédség részére szükségelt 82,000 határőr Bécsben majdnem mind átszolgáltatott a Magyarországra széküldetett: a Bécsben, Markovich alezredes előkötö alatt működő felügyelő bizottság f. hó 15-ken feloszlott.

— A „Debrecezen“ című lap következő interpellációt uterzi a magyar kormányhoz: 1. Ismer-e kúlon magyar érdeket Ausztria érdekében ismerv, a közlegő habort kiürése esetére? 2. Ha igen, mi intézkedéseket tett, hogy nemzeti érdekeink megvédessenek? Jelesem: 3. Honvédségünknek műszaki csapatokkal és ágyakkal felszereléséről gondoskodott-e? 4. Nem tartaná-e czélszerűnek, javaslatot tenni ő Felségének, a tron és a birodalom érdekében, a birodalom székhelyének idejében Budapestre áttétele iránt?

— A levélgyjűjtő-szekerényekre nézve figyelmettetjük az iteni postahivatalt, hogy több ily szekerényt állítson fel, mert a mostaninak a szükségletet ki nem elégítik.

— A honvédelmi miniszterium tekintettel lévén arra, hogy sok besorolt és szabadságot honvéd a 8 het gyaorlatot állítólagos és polgári orvosi bizonyítvánnyal erősített betegeseg miatt elmarad, holott semmi baja nincs; — megbizgja, hogy eféle bizonyítványok ne fogadtassanak el; a honvédorvosok döntsek el: jöttek-e, vagy nem?

— Beküldetett „Erdő, erdő, sűrű erdő“ Variations sur un thème hongrois pour le piano, par G. Pavy propriete des edituers. Nro. 16. Ára 80 kr. o. é.

— A honvédség érdekében a „Honvéd“ ben egy honvédségi követészeket javasolja: Egy honvéd könyvtárnak leendő felállítására hasznos és tanulmányos könyvekkel, mely által mindenki a legkényeseb módon magát szellemileg és katonailag kiképezhetné. — Egy becsültbíroságnak felállítására, mely kiválóan tiszték között előforduló egyenetlenségeken és nagyobb becsültbíroságokban tározólag dönteni hivatva lenne. — Egy olcsóbb és rendezettebb tiszti ruházati bizottságnak alakulását a cs. kir. hadseregben divatozó mód szerint. — Felolvasások, vivoda, honvéd zenekarok stb. stb. főitit rendezése. — És utóvegre agkorunk és jövőnk biztosítása végett, egy nyugdíjintézetnek megalapítását előmozdítani, és több más itt elő nem sorolható bajokat orvosolni.

— A Millo igazgatása alatti bukaresti román szintársulat által rendezett két szini előadás mindkétzer nagy közönség előtt, szép sikerrel folyt le. A társulat 16 tagból áll, darabjait jól be vannak tanulva, a férfiak közt figyelemreméltó fiatal eröket tud felmutatni, az igazgató maga pedig épen sokoldalú alakútsi tehetséggel bír. A vasárnapi előadás végén megköszönte Millo ur azon szives fogadtatást és pártolást, melylyel az iteni színházi választmány és a magyar közönség részéről találkozott, s még csak két előadást saudekozva rendezni, hasonló pártolásiért eszedezt.

— Az afföld-fiumei vasut nagyváradi eszéki vonalának csaba-vasarhelyi része, mint a n. varad-fiumei vasutigazgatóság egy közleménye jelenti, f. hó 16-án nyilt meg. Állomások Csaba, Csorna, Orosháza, Sanyon.

* Magyarország lisztermelése. Wagner László pesti tanár kimutatása szerint Magyarországon van összesen 148 gőzmalom, 170 malmal, 475 szélmalom, 7966 szarazmalom, 4301 hajómalom és 9173 malom patakot és folyók mellett, mindösszesen tehát 22,234 malom 32,000 kövel.

— Hamis fizforintosok vannak forgalomban Temesvárt; a tetteseknek még eddig nem sikerült nyomára akadni. Néhány példány csaltkozásig hűen van utánozva, több azonban igen ügyetlenül állított ki.

— A szarvasmarhák közt Hunyadmegyében Felső-Szállaspataknál uralkodó vész, a mult hó 2-ik felében meglepett osordánál túl nem terjedett és oly szelid lefolyást ütött, hogy most már a gyógyulások az eleséseket tetemesen fölülmulják, a minthogy a mult hó 2-ik felében megbetegedett 80 darab közül 38 darab meggyógyult, 31 elesett, 11 pedig további állatgyógyrendőri felügyelet alatt maradt. Az eddigi összes marhaveszteség 100 darabra megy.

— A belföldi szarvasmarhákak a szomszédos dunafejedelemségi legelőkre leendő kibajtása iránt mult évben kibocsátott tilalmat a földm. ipar-

és keresk. miniszt. — az ország marha-biztonsága végett — a veszteglői vonalon kívül fekvő legelőkre is kiterjesztette.

Stein János könyv- és műkereskedésében megjelent a dr. Groisz Gusztáv helybeli jogakadémiai tanár által magyarázó jegyzetekkel kísért „Új magyar polg. törvénykezési rendtartás“ I. füzeté, ára 1 frt o. é. Már ezen első részletről is meggyőződünk, hogy szerző alapos tanulmányral s kellő előkészülettel fogott a munkához, minélfogva tartalmas s valóban nélkülözhetlen segédet fog általa nyújtani a jogtanuló ifjuságnak. Egyébiránt az egész munka megjelenté után terjedelmesebb ismertetését fogjuk adni.

KÜLFÖLD.

Páris, júl. 15. A senatusban és törvényhozási testben ma déli 1 órakor tett a kormány közléseket, — a jelenlegi helyzetet kifejtve; — a kormány ezen közlése annak tudatásával végződik, hogy Poroszországnak megjelentette a háború. A hadüzenet — mely a porosz királynak a külföldön lévő porosz ügybörökbe intézett körirat által birtelen idéztetett elő — még a berlini francia követnek, Benedettin elkövetett sértés által indokoltatik, a mennyiben Hohenzollern hg. lemondása megtagadtatott; indokoltatik végül azzal, hogy Hohenzollern hercegnek újra engedélyt adott a porosz király a spanyol korona elfogadására.

Páris, júl. 15. St. Cloudban tegnap este ministeri tanács tartott, melyen Grammont hg. előterjeszté Benedetti sürgönyét.

Páris, júl. 15. Tegnap arról értesíté Werther báró Grammont herceget, hogy 15 én reggel szabadságidejét megkezdve, — elutazik Párisból.

Páris, júl. 15. Tegnap éjjelkor a porosz követéségi palota előtt ellenséges indulatu demonstratio történt, mely alkalommal harcziás kiáltásokat lehet hallani.

Páris, júl. 15. Tegnap este a boulevardokon rendkívüli mozgalom uralkodott, beláthatlan néptömeg énekelte a Marselleist, kiáltások hangzottak: Éljen a császár! Le Poroszországgal! Éljen a háború! Fel Berlinbe! Le Bismarckkal! Haszon tüntetés volt a quartier lateinban.

Ems, júl. 14. A porosz király holnap reggel külön vonaton Berlinbe utazik. Benedetti holnap délután elutazik innen.

Berlin, júl. 15. Az éjszakai német szövetség-tanács gyűlése e hó 16 ra hivatott egybe.

Brema, júl. 15. A szövetségi kancellári hivatal hivatalosan értesíté a senatust, hogy az éjszakai német kereskedelmi hajók az összes tengereken védve vannak a háboru veszélyei ellen.

London, júl. 15. A „Globe“ és a „Pall mall Gazette“ a francia követ legújabb követeléseinek a porosz király által történt elutasítását teljesen jogosultnak tartják.

Amsterdam, júl. 15. Az 1869 iki militz, mely ma elbocsátandó volt, egyelőre csapat-testeinél marad.

Flórencz, júl. 14. Olaszország biztosítá Franciaországot, hogy nem fog beavatkozni. A francziák eltávozásra az egyházi államokból legközelebb várható.

Szent-Pétervár, júl. 15. Az orosz távir-dai ügynökség az orosz chinai határokon lévő levelezőjének jelentése által megerősíté a „Morning Post“ nak a Chinában elkövetett öldöklések iránti közlését. E szerint a francia consul háza, valamint az irgalmas nénék háza és kóródája felgyújtott.

Legujabb.

Páris, júl. 16. A törvényhozási test éjjeli ülésében a miniszterium előterjesztésére, 50 millió a hadügy részére 246 szavazattal 10 ellenében; 16 millió a tengerészet részére 248 szavazattal 1 ellenében, a mozgó nemzetőrség behívására vonatkozó törvényjavaslat 243 szavazattal 1 ellenében és egy törvényjavaslat, mely a háboru tartamára

Ünkéntesek toborzását engedi meg, 244 szavazattal 1 ellenében megszavaztatnak s elfogadtatnak. Ezzel az ülés eloszlott.

Páris, júl. 16. A senatus a pénzügyi előterjesztéseket ma fogja megszavazni, a mi után a hadüzenet el fog küldetni. Az összes kormányok azon vannak a Porosz s Franciaország közti háborút elszigetelté tenni, miután Németországnak e kérdésben nincs része. Már számos ezereket lett a határokról küldve. Mint mondják, a császár legközelebb a hadsereget meendő.

Berlin, júl. 16. Az összes hadsereg mozgósítása el lett rendelve.

Róma, júl. 16. Egy forgalomban lévő rőpi-
rat a mostani zsinat határozatainak felfüggesztése végett egy új zsinat egybehívását kívánja.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Julius 18 án: 5% Metaliques 100 frt 55 50. 5% Nemzeti kölcsön 100 frt 61.—. Kamat 55 50. 1860. Kölcsön 88.50. Bankrészvény 668. Hitelintézet részvény 200 frt 208.—. London 10 ft st. 100 frt. 23 1/2, kr 130 50. Estét 128 75. Cs. királyi arany 6.10. Napoleonor 20 fran. 10.90.

Földterhementesítési kötvények: Magyar 79.— Temesi 76.—. Erdélyi 75.—. Horv.-Slavon 83.—.

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

HIVATALOS.

189 sz.—1870.

(316)

(1—3)

Árlejtési hirdetmény.

A folyó évi július 30-án délelőtti 10 órakor, a sz.-udvarhelyi m. kir. mérnöki hivatal irodájában, a főmértősságu m. kir. közmunka- és közlekedési miniszteriumnak folyó évi április 26 án 6222 sz. alatt kelt engedélye folytán, a héjjasfalva sz.-udvarhelyi út helyreállítása érdekében szükségesített többféle útszámoknak válalat újtáji beszerezhetése végett, árlejtés fog tartatni.

A szükségesített útszámok eszközök kikiáltási ára tészen . . . . . 2666 frt 22 kr.
Az azokhoz szükségesített fanyelek ára külön . . . . . 174 frt 20 kr.
Az egész kikiáltási összeg 2840 frt 42 kr.

osztrák értékben.

A vállalkozni kívánók kötelesek az árlejtés megkezdése előtt a kikiáltási összeg 5% százalékát bnatpénzzel (vadium) az árlejtő bizottmányok letenni; a vállalkozó pedig köteles, az árlejtés bejárása után, saját bnatpénzét a vállalati összeg 7% százalékára, biztosítékul, kiegészíteni.

Írásbeli ajánlatok is elfogadtatnak, ha a kiszabott bnatpénz mellékelve lesz. A bnatpénz készpénzben, vagy nyilvános hitelpapirokban (ezen ulolsó a bécsi börze akkori árfolyama szerint) melléklendő, és a bepecsételt ajánlat boritékának külsőjére részletezve foljegyzendő.

Írásbeli ajánlatok csak a szóbeli árlejtés megkezdése előtt fogadtathatnak el, és a szóbeli árlejtés bevégezése után bontathatnak fel.

A vállalkozási feltételek, s a beszerzendő szerszámokról kimutatás a nevezett mérnöki hivatal irodájában, a szokott hivatalos órákon, megláthatók.

Sz.-Udvarhelyt, július 14 én, 1870.

A m. kir. mérnöki hivataltól.

5532/1201 sz.

(304)

(2—3)

Hirdetmény.

Mely által közli, hogy a szásvárosi m. k. erdő-hivatal kudsiri pagonyában a siboti vasuti állomástól három mértföldnyi távolságra eső, a vágás rendjén lévő, 5—20' vastag koccsános tölgygyel erdőszűlt, és mintegy 250 hold terjű erdő-rész írásbeli ajánlatok útján a következő feltételek alatt megvehető.

1) Eladatik, a fák vastagságába a kéreg és köbta:almába az egész törzsfa betudása mellett, az említett vágásiúteren található minden geszt 5' vastagságon fentli, (mellmagasságban mérve) minélfogva csak az ág, galy és rözsefa nem számítatik be.

2) Az ár meghatározásának csak a fák köbta:alma szolgálván alapul, ajánlatot főtve nek azon pénzüsszeget kell kifizetni, melyet hajlandó volna egy köblábért fizetni.

3) A faátadás a tövén történik. A fadöntés, mely minden álló és 5' nél vastagabb gesztekre kiterjesztendő, illeti a vevőt.

Az egyes fák megmérése és köbözése a fadöntés megtörténte után eszközölte tik, miért is a megmérés előtt a törzseket csak leágazni, de semmiestre sem szabad feldarabolni.

A levágást a gyökertörzs (Wurzelstok) mellett kell végezni.

4) A mérés és köbözés megtörténte után, tartozik vevő az illető pénzüsszege-a szásvárosi m. k. erdészeti pénztárába befizetni. E befizetés előtt semmi faelszállításnak se lehet helye.

A vásárolt fának kiczipeléséről és annak módjáról a vevő tartozik gondoskodni, de ez ügyben nem szabad oly intézkedéseket tenni, melyek következtében az erdő tulajdonos kárt szenvedne. Egyébiránt megengedtetik vevőnek szállítási utak megnyitása, az erdőállab terjedelmén belül, az e végett szükségesített fa ára azonban különös egyezkedés útján fog megállítatni.

5) A vevők kötelesek a megvett fát 1871 évi márczius hó végéig az erdőből eltávolítani.

6) Az 50 kros bélyeggel ellátott ajánlatok legkésőbb folyó év augusztus hó 15-ig a szásvárosi k. erdőhivatalhoz küldendők, és azokhoz bnatpénzzel három ezer (3000) forint o. é. csatlandó, mely összeg a megvett fának ára teljes befizetésig biztosíték gyanánt vissza fog tartatni, míg a többi bnatpénzek az illetőknek a tárgyalás befejezésével azonnal vissza fognak szolgáltatni.

7) A kérdéses erdőállab helyi viszonyairól és erdősilése minőségéről bővebb tudomás szereshető a kudsiri m. k. erdőpagony-gondnokságnál, mely köteles az illető erdőrést megmutatni.

8) Az itt eladási feltételek birnak lekötéző erővel az ajánlattevőre nézve, ajánlata elfogadásával, a szásvárosi k. erdőhivatal illetőleg a magas kincstárra nézve pedig csak az eladási ügynek felsőbb jóváhagyásával, melynek bekövetésével után az ajánlati feltételek értelmében vevővel szerződés fog tetetni.

A m. k. bányaigazgatóságtól.

Kolozsvárt, 1870 július hó 11-én.

5445/344 sz.

(303)

(3—3)

Hirdetmény.

Kilátás lévén arra, hogy a vasuti közlekedés Kolozsvárról Nagy-Várad felé mielőbb megnyilik, és ezzel alkalom szolgáltatnak arra, hogy Dézsaknáról 100.000, Tordaaknáról 100.000, és esetbőleg Kolozsról 40—50.000 mázsa só fuvaroztathassék a kolozsvári vasutig; továbbá Tordáról ugyancsak 100.000 mázsa só szállítása Maros-Ujvárra helyezetvén kilátásba, felhivatnak a vállalkozni szándékozók, hogy ajánlataikat, melyben a fuvardíjak és százalékos sópadás minden helyiségre nézve külön-külön kiteendők, 100 frt bnatpénzzel ellátva, ezen felirással: „Ajánlat sófuvarozásra“, a helybeli m. kir. bányaigazgatóságnál f. é. augusztus hó 1 ső napjáig nyújtsák be.

A leteendő biztosíték-külön 5.000 frt, és köteles leendő vállalkozó az átvett sómenynységet a kolozsvári vasutnál átérni, és tovasszállítás végett átadni, a hiányt pedig mázsánként a helybeli sóeladási árban a kincstárnak megfizetni. A vasuti szállítás díját a kincstár hordozandja.

A Tordáról M.-Ujvárra fuvarozandó sómenynység, ugyanottan a raktárak előtti mázsa mérleglen lesz átadandó, melyről a további elvitelt és elrakást a hivatal fogja teljesíteteni.

A m. k. bányaigazgatóságtól.

Kolozsvárt, 1870 július hó 10-én.

Ingyen

játszhatni minden évben hatszor 600.000, 7

százalék kamatot

kaphatni a befektetett tőke után egy

Töröksorsjegy

megvásárlása által, melynek húzása

1870 augusztus 1-jén 600,000 frank főnyereménynyel lesz.

Ezen sorsjegyeket, a melyek jegyzése a tőzsdén meg van engedve, s a melyek 400 frank névértékre szólnak, évenként 12 frankot aranyban jövedelmeznek és 600.000, 300.000, 60.000, 40.000 frankos nyereményekkel vannak dotálva, darab száma 88 o. é. frton 1 rúlja a bécsi kereskedelmi bank váltóirodája, ezelőtt Sothen C. Ján. Bécsben, Grazban, 13 oly kötelezettséggel, hogy azokat 1871 július 30 kán ugyanabban az árban visszaveszi, ezen kötelezettség nélkül 86 frton o. é. árulja fennebbi váltóiroda e sorsjegyeket, és részletfizetésre, 10 forint előfizetés mellett, 95 frton bocsátja át, mely részletfizetés után mindjárt a legközelebbi húzásban egyedül játszhatni az összes nyereményekre.

N. B. Külső megrendeléseknél, melyek az említett váltóirodához intézendők, kérem az összegyet bérmentésben beküldeni s ezen feljül a nyeremény-küldettségnek annak idejében leendő megküldéséért még külön 30 kr. mellékelni.

Szám. 2140/1870. polg.

(315)

(1—3)

Hirdetmény.

Hunyadvármegye dévai törvényszéke részéről az Erdélyi Hivatalos Értesítőben mult évi május 31 én 1320 sz. a kibocsátott hirdetmény kapcsában közli, hogy a miszerint Mihonyeszk Éva 40 frt o. é. tőke követelése és járuléka megfizetése végett Grosán Leszkutznak Nándor Válya helységében és határan találtató összesen 672 frtra becsült háza s telke, az ahoz tartozó 15 darab szántó, 3 darab kaszáló és 2 darab szőlővel együtt, miután az 1869 october 5-én 3868 sz. a kelt hirdetménynyel az Erdélyi Hivatalos Értesítőben közlé tett 2-ik határnapai árverés felperes felfüggesztette miatt nem tartatott meg, annak foganatosítása 1870 augusztus hó 16-ik napjának délelőtti 10 órára tüzetik ki a helyszíni Nándor-Válya mely alkblommal az elárverezendő ingatlanok a legtöbbet ígérő vevőnek a törvényszéknél megtekinthető föltételek mellett a becsáron alól is el fognak adatni.

Hunyadvármegye dévai törvényszéke 1870 június hó 14-én tartott üléséből.

Sz. 105/1870

(308)

(2—3)

Hirdetmény.

A kolozsvár-dései távir-dai vezetékhez a legrövidebb idő alatt 400 darab távir-dai faoszlopra leendő szükség.

Ezen oszlopok fenyő- vagy tölgytörzsből valók, s ha lehetséges, téli vágásnak legyenek, továbbá egésséges fából, egyeneseknek, legalább 25 láb magasaknak és felső végeiken 4 1/2 hüvelyk átmérőjűeknek kell lenniük.

Ezen oszlopokból Kolozsvárra 50, Apahidára 50, Válaszutra 120, Szamos-ujvárra 80 és Dééere 100 darab szállítandó.

Vállalkozni akarók bélyegzett ajánlataikat, melybe a szállítási határidő kiteendő, alólirt igazgatóságához legkésőbbre f. évi július hó 25-ig benyújtani sziveskedjenek.

M. Kir. távir-dai igazgatóság.

Kolozsvárt, 1870 július hó 14 én.

sz. 2704/1870

(309)

(2—3)

Árverési hirdetmény.

Maros-Vásárhely sz. kir. város tanácsa köztudomásra juttatja: miszerint a város bel- és külterületén szesz- és pálinka-fogyasztás után egy kupától fokként 1/2 kr díj szedhetése, nem különben a szesz és pálinka korcsmárolási jog a főmértősságu m. kir. belügyminiszteriumnak idei június 28-án 10080 szám alatt kelt rendelete által meg-erősített föltételek alapján folyó év augusztus 16-án d. e. 9 órakor a városi tisztizti karnál september 1-én kezdődő 3 év és 4 óra közárverés útján haszonbérbe fog adatni.

Kikiáltási ár évenként 16.000 forint.

Bnatpénzzel ezen összegnek 5% o. é. százaléka árverelő által készpénzben vagy értekpapirokban leteendő.

Írásbeli ajánlatok az árverés megkezdése előtt elfogadtatnak.

Az árverési feltételek a városi tisztizti háznál a rendes hivatali órák alatt megtekinthetők, — távolabb helyiségekbe kívánatra meg is küldetnek.

NEM HIVATALOS.

Kiadó jószág!

Apanagyfaluban egy több mint 300 hold terjedelmű, igen jó minőségű szántóföldek és kaszálókból álló, gazdasági épületekkel és vízzel kellően ellátott jószág 4 vagy hat évre, fundus instructus-sal vagy anélkül, mindenféle gazdasági eszközökkel, sőt cséplő-és szórógéppel is felszerelve, biztosíték mellett, folyó évi szt. Mihály-napjától kezdve haszonbérbe kiadó.

Ertekezhetni ügyvéd Voith Miklós-sal Szamos-Ujvárt, vagy a tulajdonos Flórian Gergely-lyel Apanagyfaluban.

(313) 1—3

Nyavalyatörésben (Fallsucht) szenvedőket

levél általi uton gyógyít a nehézkór valódi orrosa Dr. Killisch O. Berlinben, jelenleg Louisenstrasse N. 45. Eddigélé 100-nál több nyavalyatörést gyógyított meg. (97) 19 (49—156)

Bélyegmentes.

10,000

vasut munkás

állandó munkát kap, 1 forint napi bér mellett, a Nagy-Szeben mellett épülő vasutnál.

A jelentkezők a nagy-szebeni vasuti műhelyben, a város végén, a medgyesi út mellett megtehetők.

(293)

(4—*)

(302)

(3—3)

A jóhíreről s kényelmes berendezéséről ösmert

Széchenyi fürdőt

a Kis-Szamos megeresztésével ismét lehet használni.

Ugyancsak a fürdő tulajdonosnál, jól kiszáradt deszka és kész padozat, nagy választásban és jutányos árért kapható.

(314)

(1—4)

60 darab disznó

van eladó, a legjobb fajból, Udvarhelyszéken Pálfi Déneznek benczedi jószágán, 20 darab 2 1/2, 40 darab 1 1/2 éves. Ertekezhetni Tarcsafalván gazdatiszt Sándor Zsigmond-dal, utolsó posta Székely-Keresztúr.

(293)

(4—*)

SOOTHEN C. JÁNOS. Bécsben.